

GENERALITAT DE CATALUNYA

PRESIDÈNCIA

COMISSARIAT DE PROPAGANDA

Avinguda 14 d'Abril, 442 bis : BARCELONA : Telèfon 82215

COMUNICAT DE PREMSA

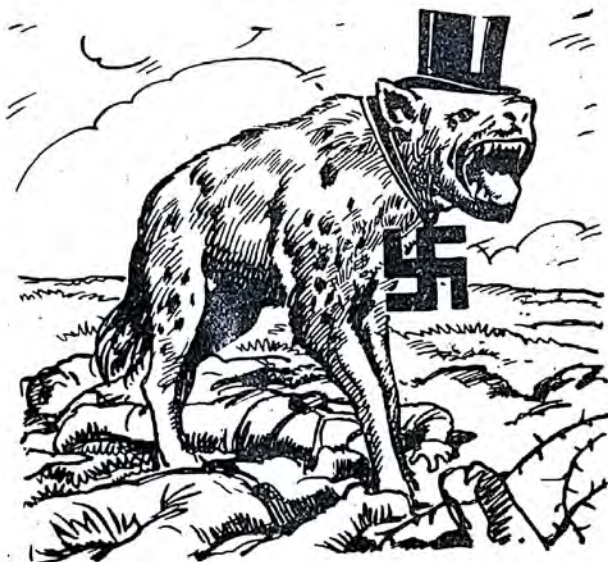
ESPERANTO ELDONO.

Nº. 22.

Barcelona, 2/X, 1937.

TERORO KAJ LA PASIVA KONTRAŬSTARO EN BILBAO.

LA FAŜISTA KULTURO AL KIU SOPIRAS FRANCO.

El ĉiuj partoj de hispana teritorio okupita de Franco, venas la komunikoj pri la ribeloj en ariergardo, kiuj tre klare montras la malkontentecon de la popolo kontraŭ la altrudita sur ĝi reĝimo.

Tre originalan signifon havas la komunikadoj, kiuj devenas el la konfidaj fontoj pri la rezisto de civila loĝantaro de Bilbao kaj aliaj partoj okupitaj de Franco. Tre interesa estas rakonto de iu Basko, kiu forkuris el la faŝista zono kaj rakontis al ni la jenon pri Bilbao:

"Estas vere, ke Bilbao, kelkajn horojn antaŭ la okupado de italaj trupoj travivis tragediajn scenojn, la plej granda parto de la loĝantaro, libervole forlasis la urbon. Tiuj personoj, kiuj decidis resti, faris tion ne pro la simpatio al Franco, sed pro jam

antaŭe preparita plano, por kondamni la pasivan kontraŭstaron. La unuaj enmarŝintaj italaj trupoj trovis la fenestrojn kaj la balkonojn fermitajn kaj ornamitajn per respublikanaj kaj baskaj flagoj; la rezulto estis la pafado, pro kio mortis 11 personoj kaj 23 vunditoj. Pro la okazigo de nova parado, devis la loĝantaro malfermi la fenestrojn kaj balkonojn, eliri en la stratojn kaj hurraŭ al la eksterlandaj trupoj. Ankaŭ tiuj postuloj restis senrezultaj - ses viroj kaj du virinoj estis nova bilanco de la faŝista perforto. Postaj aranĝoj de la militista stabo por restarigi la normalan vivon restis spite la minacojn de pezaj pumoj tute senatentitaj, ĉar nek laboristoj kaj nek la komercistoj malfermis siajn butikojn kaj uzinojn, eĉ la pastroj al kiuj estis ordonite malfermi siajn preĝejojn kaj legi la mesojn rifuzis tion. Tri pastroj kaj naŭdekdu komercistoj pagis per sia vivo la persiston.

Hodiaŭ estas Bilbao la germana kolonio, ĉiuj oficialaj postenoj estas okupitaj de germanoj, la magistratpostenoj estas gvidataj de germanoj, germanoj estis tiuj, kiuj ekfunkciis la minejojn, la metalindustrion, la trajnoj, tramoj, unuvorte ĉio estas en la manoj de Hitler'a subuloj, kiuj cetere konfiskis la plej bonaj hoteloj por si. La soldatoj kaj "falangistoj" estas devigataj

Nº. 22.

eble plej baldaŭ lerni la germanan lingvon, por ke ili povu kompreni siajn novajn "sinjorojn".

La kontraŭstaro de la popolo kontraŭ la eksterlandaj subpremantoj, montrigas ankaŭ en alia maniero, ke viroj, virinoj kaj eĉ infanoj ĉiun lokalon forlasas demonstracie, se nur germanaj aŭ italaj soldatoj estas rimarkitaj. Ĉe tio okazas ofte incidentoj, kiuj krom ceteraj ofendoj, la pistoloj de eksterlandaj subpremantoj faras la finon de la vivo de bravaj respublikanoj.

La ĵurnalo "Gaceta del Norte", organo de faŝistoj en Bilbao publikigis jenan komunikon:

En la listo de juĝesploroj okazintaj antaŭ la speciala Tribunalo ĝi raportas pri la specialaj kondamnoj kaj detaloj de la aljuĝitaj punoj:

Monaño Aranguen, el la Karmen a Ordeno, ĉar li faris predikon antaŭ la registaraj trupoj. Je morto.

Pastro Manuel Arsuaga, ĉar li celebris la serĉon da mesoj dum la daŭro de religia festo organizita de la respublikanoj. Je morto.

La pastroj Sotero, Legerra kaj Batia, pro la sama krimo. Je tridek jaroj de mallibereco.

Aliaj pastroj estis kondamnitaj je punoj, kiuj varias inter ses kaj dekdu jaroj je perfortaj laboroj, ĉar ili alportis la "spiritan helpon" al la respublikanaj soldatoj.

Aliaj du kondamnoj je morto estis diktitaj kontraŭ Melchor Hospitalet, redaktiano de ĵurnalo kaj Demetrio Basturia, trinkejstro pro servo de manĝaĵoj al iuj membroj el la Baska Registaro.

El ĉio tio oni povas konkludi, ke la daŭra kontraŭstaro maltrankviligas la faŝistajn estrojn, ĉar Franco sentis sin devigita skribi la deklaron, kies publikigo estis en la lasta momento de la cenzuro malpermesita. La perfidulo Franco deklaris inter alie, ke al li estas malagrabla sciigi, ke tiu popolo, por kies liberigo, li uzis la plej bonajn siajn fortojn (italoj kaj germanoj), kies parton li eĉ perdis, per sia sintenado montras kontraŭon al liaj meritoj.....

DAVID LEVINSON EN HISPANUJO.

Troviĝas en Hispanujo la fama usona advokato David Levinson, defendinto de Dimitrov kaj Popov en la proceso de "Reichstag", de Matias Rakosi en Hungarujo kaj de Harry Berger kaj Prestes en Rio de Janeiro.

Levinson deklaris al unu ĵurnalisto inter aliaj aferoj la jenon:

Mi ĉiam estis pacifisto. Mi malamas la militon; pruvo pri tio estas la prepagando de Junio ĝis Aŭgusto 1917, kiun mi faris defende al tiuj, kiuj tiam rifuzis iri al la milito, sed antaŭ la faŝista invado, kiun la Hispana tero suferas, mi kredas je la milito kontraŭ la faŝismo premanto de la libereco kaj demokrateco, je la milito ĝis ekstremo de la reacia imperialismo. Mia plej granda deziro estas esti utila al la Hispana afero. Mi ne apartenas al iu partio, mi nur estas demokrato, amiko de la libereco de popolaj rajtoj kaj de la vera justeco. Mi estas partiano de la Hispana afero, kiu estas la afero de la tutmonda demokrateco. Mi estas kontraŭa al la faŝismo, ĉar ĝi laŭ ĉiuj liberaj konsciencoj, estas la malfeliĉego de la Homaro.

ALVOKO AL TUTA PROGRESEMA KAJ DEMOKRATA MONDO !

LA KRUELEGO DE INTERNACIA FAŜISMO EN BARCELONO.

la vojon al paco laŭ la parlamenta justeco, montras al ni la faŝismo de Franco ankoraŭ foje la teruran bildon de terure kripligitaj kaj mortigitaj senkulpaĵaj infanoj.

La libera Katalunujo kaj la Respublikan^a Hispanujo, turnas sin kun nova apelacio al ĉiuj sinceraj homoj en mondo:

Haltigu la murdrulistejn, kiuj volas Eŭropon kaj la civilizon detrui per fajro kaj sango !

La unuan de Oktobro pasinta devis kunveni la ambaŭ parlamentoj en Valencio kaj Barcelono. Multaj parlamentanoj revenis el eksterlando, por rekomenci sian parlamentan laboron kaj per sia ĉeesto demonstraci la justecon kaj rajtecon de la Respublika Registaro.

La atomena Kieĵpo de Liĉano, jam plurajn fojojn sciigis per la radio, ke la parlamentaj kunsidoj en Valencio kaj Barcelono estos salutotaj per "honorŝalvo". Kaj fakte tuj antaŭ la malfermo de la parlamento en Barcelona, aperis tri flugmaŝinaj eskadroj konsistantaj de 5, 4 kaj 3 faŝistaj flugmaŝinoj, kiuj per barbara maniero bombardis la civilan loĝantaron.

En la sama tago de unua de Oktobro, kune kun la malfermo de la parlamento, estis ankoraŭ malfermitaj la lernejoj por komenci la novan lernojaron.

La bomboj detruis 34 domojn en la konata laborista kvartalo Barceloneta, inter kiu unu Popollernejon, kiu estis tute egalita kun la tero. Jam ĉe la unua formeto de la ruinoj oni trovis pli ol 100 mortintoj kaj pli ol 150 peze vunditaj.

Ĉefparte ili estas infanoj, senkulpaĵaj infanoj sen brakoj kaj kruoj kun terure kripligitaj vizaĝoj kun disŝiritaj ventroj kaj kapoj, prezentis la kruelan bildon.

Intertempe, kiam la respublikana Hispanujo serĉas

EKZEMPLO DE LA UNUECA FRONTO EN KATALUNUJO.

En Lerida starigis nova Komitato de Popola Fronto. En ĝi partoprenas, ĉiuj politikaj kaj sindikataj organizoj; Anarĥistoj, Unuiĝinta Socialista Partio, Respublikanoj, U.G.T. - C.N.T. sindikatoj kaj la Kamparanoj. Oni prezentis la komunan programon. Ĉiuj partoprenantoj devigis sin precize teni je tiu prograemo. La ĉefaj punktoj de tiu programo estas:

- Organizo de la defendo de la urbo.
- Komuna agado kontraŭ la "kvina kolono".
- Komuna agado kontraŭ la spekulantoj.
- Komuna agado kontraŭ la kaŝado de produktoj.

Krom tio la Komitato de la Unueca Fronto alprenis al si la taskon, mobilizi la virinojn por plenumi la taskojn prezentitaj pro la necesoj de la milito.

La kreo de la unueco en Lerida, estas unu el plej gravaj faktoj de tempo de starigo de unueco pere la Junularo Hispana. La tuta kontraŭfaŝista preso en Hispanujo akceptis tiun iniciaton kun granda laŭdo.

EPIZODO EL LA CENTRA FRONTO.

Antaŭ nelonge en Carabanchel (Madrido), niaj dinamitistoj preparis minon. Kiam ili realigis la laboron, ili rimarkis, ke la malamiko, siavice konstruis la kontraŭminon.

La nokto estis tre malluma kaj la pafado tre ofta, eble pro tio, ke unuj kaj aliaj gardostarantoj celis montri, ke ili staras vigle.

En la momento kiam la kemandataro kredis konvene, oni ordonis komenci la pafadon per bombardiloj, mitraliloj kaj pafiloj kontraŭ la malamikaj pozicioj, kvazaŭ temus pri preparado por iniciati antaŭeniron.

La ribeluloj falis en la kaptilon, kiun preparis por ili la komandataro kaj kaj ili koncentradis homojn en la antaŭajn poziciojn, konsistantajn el tri fortifikaĵetoj ĵus instalitaj de ili.

Kiam tio estis atingita, la respublikanaj trupoj malantaŭen iris iom por ne esti atingitaj de la esplodaj efikoj. Oni puŝis la kontaktilojn estigantajn la cirkviton de la elektraj piloj kaj okazis la terura eksplodo, kiu tremigis la terenon de amplekso de tri aŭ kvar kilometroj.

Samtempe oni ĵetis raketon kaj bengalajn fajrojn, kiuj lumigis la spacon pro kio oni povis perfekte vidi la ampleksan kurtenon el tero, kiu akvofalforme falis de granda alteco.

Niaj soldatoj, kun siaj ĉefoj antaŭe, saltis el siaj parapetoj kaj iris okupi la lokon, kie antaŭ momentoj estis instalitaj la tri fortikaĵetoj.

Samtempe la respublikanaj mitraliloj, strategie lokitaj, pafis al la forkurintoj, multajn el kiuj oni vidis teren fali senviva aŭ vundita.

Momentojn poste la novaj pozicioj estis fortikigitaj de niaj trupoj.

PLI OL UNU JARO EN LA FAŜISTA ARMEO.....

La ŝerĝanto de la sanitara helpo el la garnizono Saragosa, prezentis sin en niaj linioj kaj rakontis pri la demoralizacio en la ariergardo de la faŝistoj:

"Neniu vivas kontente en la rebelul-Hispanujo. La "reketistoj" kaj "falangistoj" malamas sin reciproke. Ĝiaj riĉuloj kaj la burĝaro, eĉ la reakcio-

nulej, preĝas je la venko de "ruĝuloj", ĉar tiuj diras, estas maleble vivi tiel malfeliĉe suferi.

Sed venas ankoraŭ pli, ĉiu kiu ion enspezas, aŭ havas iun fortunon, devas fordoni la monon, mi vidis similajn "libervolajn" donacojn konsistantajn de unuduoni miliono da pesetoj.

La forkurinto rakontis ankaŭ pri la fremda invado. En Saragoso estas ĉiuj teknikaj servoj en la manoj de germanoj. Ili havas la aviadon, la fortifikacion kaj la kontraŭaeratakadon. En la urbo estas multaj marokanoj, sed tamen la italoj estas la sinjoroj en la urbo. La hispanajn militistojn oni ne plu kalkulas. Per la italoj estas en la hospitaloj la plej bonaj litoj rezervitaj kaj en la publikaj transportiloj la plej bonaj lokoj.

La "Arriba Espania" estas ĉe tiuj spektakloj la akra sarkasmo. Homoj, kiu tion vidis, scias, ke ilia urbo estas kolonio kaj sekrete aŭskultas al la registaraj radiostacioj. Eĉ la burĝaro kaj la dekstruloj deziras la venkon de registartrupoj. En la faŝista teritorio ĉiu scias, ke la militon oni ne povas venki, kaj tio estas dirita de buŝo al buŝo, ĉar oni diras, ke la "ruĝuloj" estas minimume hispanoj. La venkoj de niaj trupoj estas tie tre bone konataj, la venko de ribeluloj estas sen entuziasmo akceptata, kontraŭe la plej malgranda venko de la respublikanoj revokas la esperon pri la baldaŭa liberigo.

La politiko de teroro nebligis ĝis nun la ribelon, spite ke la popolo malamas la perfidulojn kaj entrudulojn.

PATRIOTISMO NATURA PATRIOTISMO POLITIKA KAJ ESPERANTO.

PAROLADO DE DELFI DALMAU DUM LA EKSPOZICIO "50 JAROJ ESPERANTO" EN BARCELONA

Delfi Dalmau elstarigis ke ĉia homa agado devas esti favora al la naturo, al scienco, al vero. La tuta mondo produktas por satigo kaj riĉigo de la tuta homaro. Kontraŭnatura estas politike, kiu malliberigas landojn kaj naciajn homarojn; ĉar tiam por unuj troas la naturaj produktaĵoj kiuj mankas al aliaj nacioj. Naciaj diferencoj estas naturaj diferencoj, kaj tial oni devas respekti ilin, kiel ekzemplas, pri tio, la malgranda Svisa Konfederacio, kaj modernaj ŝtatoj: Sovetunio, Ĉeĥoslovakujo, Belgujo, k.a.. Lingvaj diferencoj estas naturaj: neniu popolo antaŭelektis sian nacian lingvon. Tial ĉiaj naturaj lingvoj meritas plenan respekton. Homaj aŭ homaraj problemoj povas nur per superado esti solvataj, neniam per detrue; tial Zamenhof, geniule ne intencis selvi la interlingvan problemon per detrue de iuj lingvoj, sed por kreo de superlingvo; neŭtrala, helpa, komuna, kun granda ideale - internacia, ne kontraŭnacia. Natura nacia lingvo estas patro, dum ŝtata, leĝa lingvo estas bopatro; kaj estis kaj ie estas ankoraŭ politikadoj de bopatro kontraŭ la patro, de trude kontraŭ rajte. Tial ĉefe, Zamenhof, pro interna ideo de justeco kaj homane, elĉerpis sin per kreado de neŭtrala lingva fundamento; ĉar li, jude kaj polo, sin sentis sklavo, subpremato, en la imperiestra Rusujo. Kaj ĉar li estis precipe kulturulo, li sentis plej akute en la lingva afero la vipon de politiko kontraŭ la naturo, de leĝo kontraŭ justeco, de lingva konfuzigo kontraŭ lingva kulturo.

Ni, Katalunoj sentis, sentis kiel tiuj poloj kaj ĉekoj antaŭmilitaj la lingvan truden kontraŭ lingva rajto, kaj tial ni profunde komprenas la internan ideon de justeco interlingva sur neŭtrala lingva fundamento, kaj deziras akcelon de fina venko esperantista kontraŭ ĉiuj pretendoj de superreĝo de ŝtata lingvo kontraŭ natura, de eksterlanda kontraŭ enlanda.

LA NOVA AGRARLEĜO EN KATALUNUJO .

La Kataluna Registaro (Generalitat), eldonis post longaj kunsidoj la dekreton, kiu estas historia paŝo antaŭen sur la vojo de nova agrara formo en Katalunujo. Diferente al la resto de Hispanujo estas la terposedo en la formo de farmodonado, pro ĝia speciala historia evoluo tute nekonata. La ĉefa formo de ekspluato estis la farmo, kiu prezentigis en diversaj formoj, La 19-an de Julio estis la farmo abolicita. La farmistoj estiĝis pro tiu leĝo liberaj kamparanoj. Post kiam la farmo estis forigita kaj la faŝistaj posedaĵoj senproprigitaj, kaj post kiam ankaŭ oni faris la finon al la eksperimentoj de kolektevigo, la kataluna terkulturigo aspektis proksimume tiel:

Unualeke estis kamparanoj, kiuj sen ekspluato de fremdaj fortoj povis kontentigi siajn bezonojn; due estis ter-malriĉaj kamparanoj kaj terlaboristoj sen tero kaj fine estis grandterposedantoj, antaŭe farmistoj, nun potencaj kamparanoj, kiuj posedis tiom da tero, ke ne sufiĉis al ili siaj propraj laborfortoj, do prenis fremdajn laborfortojn por labori, kiujn ili ekspluatit.

Al tiu situacio devis la Kataluna Registaro fari la finon. La difinitiva paŝo al la solvo de la agrara ŝanĝo en Katalunujo, signifas la nova dekreto de Generalitat, kiu malfermas al la kamparanoj la novan perspektivon de la feliĉa estonteco. La ĉefa signifo de la dekreto konsistas el tio, ke al ĉiu kamparano kaj terlaboristo garantias la rajton posedi la teron. La dekreto difinas inter alie, ke ĉiu kamparano kaj terlaboristo, kiu ne posedas, aŭ ne sufiĉe posedas la teron, povas sin turni al la Ministrejo de Agrikulturo. La Generalitat devas post 30 tagoj de la ensendita peto disponigi al la petinto la necesan teron. La kondiĉoj koncernataj la novan distribuon de la tero, estas, ke la kamparano estas defendata kontraŭ ĉiu ekspluato, kaj permesas al li perlabori la teron laŭ propra volo inter la limoj de la leĝo. Ĉiu klopodo por malutiligi la rajton de kamparanoj per deviga kolektevigo ktp., estos rigardata kiel kontraŭrevolucia ago kaj punita de Popoljuĝejo. La registaro disponas pri la tero konfiskita de faŝistoj, pri la neperlaborita tero, kaj pri la tero de riĉaj kamparanoj, kiuj sen fremdaj fortoj ne estas en stato perlabori ĝin.

SOLDATOJ DE KATALUNUJO .

Kvardek mil katalunoj batalas en la Centra kaj Suda frontoj. Tiuj vortoj elparolitaj antaŭ kelkaj monatoj impresas kiel granda cifero. Tamen, ankoraŭ krom tiuj, aliaj dekkvar mil katalunoj iris pligrandigi la heroaj divizioj, kiuj defendas Madridan fronton antaŭ la perforta faŝista okupo.

Tiu estas, inter multaj aliaj aspektoj, la kunlaborado de Katalunujo, en la milito por sendependece de Hispanujo.

Jam de kelkaj tagoj la Komisarejo de Propagando de Generalitat de Katalunya estas vizitata de amasoj de junuloj plene entuziasmaj, ili estas la soldatoj de la lasta militvarbado de la Respublika Registaro, kiuj venis serĉi la insignon, kiun la Komisarejo de Propagando faris kun la Kataluna emblemo kaj surskribis Katalunujo.

Centoj da soldatoj pretaj pretaj por formarsi al la fronto deziras antaŭe akiri la insignon de Katalunujo. Ilia juna gajeco plenigas la domon kun ĝojo kaj entuziasmo. Ĉiuj scias la kialon pro kie ili iras al fronto batali, ili bone scias, ke ni batalas kontraŭ la italaĵ - germanaj intruduloj kaj nur deziras la momenton trovi sin kontraŭ la amlamiko, sed tiu dezirata momento estas prokrastata, ĝar la novaj soldatoj bezonas unue la necesan militistan edukon. Ili estas la entuziasma kaj optimisma juneco de nia vivanta karne sur nia tere, kiuj estas pretaj deni ĝion por atingi la liberecon de Katalunujo kaj Hispanujo, tial ke, dum tiuj dekkvar monatoj de milito ili ekkonis la kruelaĵon de perfidaj generaloj kaj la krimej de la faŝistaj armeoj. Kun ĝojo ili portas sur la bruston

la insignon de "quatre barras".

Ni estas kaj estos katalunoj - diris unu el ili - ĉu en Madrido aŭ Saragoŝo, en Kordovo aŭ en Asturio kaj ĉiuj, kiuj estas kun ni ni konsideras kiel fratojn. Unuiĝinte ĉies fortojn kaj klopodojn en unu tuto, ni detruos la faŝismon.

Dudekjarajn knabojn ! Kiom da iluzioj, konvinkoj, optimismo kaj plena fido en la plena venko.

Tial parolas niaj soldatoj, kiam sur iliaj brustoj kaj koro pendas la emblemo kun la vorto : CATALUNYA.

ANGLA DELEGACIO EN LA HISPANA PARLAMENTO.

William Doebi kaj Ernest Thurtle, du anglaj diputitoj el la "Labour Party" alvenis per flugmaŝino Hispanujon por ĉeesti la unuaj kunsidoj en "Cortes" (parlamento). Esprimante la kunsentojn de la vastaj amasoj de angla popolo, ili deklaris: "Ni venis al Hispanujo por pagi la ŝuldon de estimo al la reprezentantoj de la hispana popolo, batalanta tiel energie por konservi la demokration en sia lando kontraŭ tiranio kaj diktature.

HITLER SENDAS ĈIUTAGE TRANSPORTON AL HISPANUJO.

El tre bonaj fentoj ni sciigis, ke la 18-an de Aŭgusto pasinta, foriris la transporto de germana "Reichswehr" 4/31/1 el Orienta Prusujo al Hispanujo. Tiu transporto estas desanĝo de la 6^a baterio de 23^a regimento el Veimar, kiu nuntempe troviĝas en Hispanujo. La nova transporto 4/31/1, estis en Rudolfstadt en Thuringen kunfandita. La soldatoj ricevis oksemajn kurson en hispana lingvo. Oni promesis al ili 400 markojn po monate kiel salajro. La duonon oni pagis al ili en Germanujo kaj la alian duonon oni pagis kun valorĉekoj, kies monan valoron ili povos ricevi de post sia reveno en Germanujo. Oni informis al la transporto 4/31/1, ke la tuta korespondaĵo por ĝi kaj de ĝi devas esti sendata al unu adreso en Berlino.

KION RAKONTAS FORKURINTOJ EL FAŜISTA PARTO.

La komandanto de iu Baska bataliono, kiu antaŭ ne longe sukcesis forkuri el la faŝista teritorio, estis atestantq de sistemataj fusiladoj en Sntander, de post la okupo de la urbo per italoj. Ĉiutage estas de la marbordo metitaj tutaj montoj de kadavroj en la maron. La forkuranta komandanto vidis la fusiladon de 250 milicanoj pere la maŝinpafilo. La teroro regas en la tuta regiono kaj la marokanoj rabas sistemate.

.....
Alia transkurinto el la ribela parto informas al ni, ke la komercistoj en Burgos kaj Vittoria transiris al la pasiva kontraŭstaro, rifuzante akcepti la novan monon eldonita antaŭ nelonge de Franco.

EL ARAGONA FRONTO ONI RAPORTAS.

Ĝis nun, dum niaj operacioj en la Aragona - fronto, ni kaptis 6.000 faŝistojn kaj proksimume lasama kvanto transkuris al nia flanko.